

Doručení balíčků a balíků

Po ukončení a schválení evidence byly zásilky předány balíkové výdejní poště v ghettu k doručení. Při něm se nerozlišovaly zásilky vázané na připouštěcí známky a zásilky z mimoprotektorátního území. Podle literatury se výdej balíků adresátům zlepšil od doby, kdy byla v roce 1943 zavedena nová metodika přebírky. Došlé balíky se nejdříve průběžně očíslovaly a příjemci byli písemně vyzváni, aby se v určenou hodinu dostavili k výdeji. Cenzura proběhla za jejich přítomnosti, čímž se zamezilo dřívějšímu velice častému vykrádání zásilek.

Oddělení Pošty a dopravy vyzvalo příjemce balíku písemnou obsílkou „Vorladung“ k vyzvednutí zásilky v určenou dobu a na určeném místě. Přesné určení času bylo nutné pro plynulý chod výdeje a cenzurní prohlídky. Dostupné formuláře z prosince 1943 vyšly s číslem tiskopisu A7/114-V/7-XII.43-25/C-215, dubna 1944 s číslem A7-114-V-7-IV.-44-10m-215-2-A a formulář na oranžovém papíru s číslem A7-56-I.VII.-10/m-215.

Při přebírce balíkové zásilky se vyplňoval oboustranný formulář o příjmu. Na jedné straně měl čtyři díly, vždy dva a dva stejné. První část se dvěma díly sloužila k evidenci údajů o odesílateli a příjemci a na obou dílech stvrzoval příjemce převzetí podpisem. Další část, opět zdvojená, byla pro vnitřní poštovní evidenci, tj. pro vepsání čísla zásilky a případné další údaje, týkající se okolností příchodu a předání zásilky. O balík mohla požádat také osoba, na kterou původní příjemce balíku vystavil poštovní plnou moc. Pro poštovní evidenci v tomto případě sloužila druhá strana formuláře. V jeho dvou identických částech se vyplňovala adresa původního příjemce a důvod, proč zásilku nepřebírá osobně. Buď se vyplnila rubrika s předtištěným textem „Tod“, když příjemce zemřel, nebo „Abreise“, když byl deportován. V dolní části formuláře se uváděly údaje o náhradním příjemci. Formulář obsahoval i rubriky pro vyznačení částky k vybrání pro případ, že zásilka byla zatížena doplatným nebo clem. Částku neplatil příjemce balíku, ale židovská samospráva. Dochovaný formulář byl vydán v červenci 1944 pod číslem Div. 153-V/7-VII.44-40/m-215.

Z konce února 1945 se dochoval návrh ústředního sekretariátu pošty v ghettu jak řešit případy balíčků a balíků s připouštěcími známkami pro nově příšlé transporty z protektorátu. Šlo o tzv. transporty pracovního nasazení, se kterými přišli židovští partneři ze smíšených manželství. Jejich žádosti o přidělení připouštěcí známky byly přijímány mimo turnus. Pro ně došla zásilka jim byla vydána pouze v tom případě, že o připouštěcí známku příjemce balíku sám zažádal a byl zanesen v seznamu příjemců. Nebyl-li nárok na došlou zásilku spolehlivě prokázán, byla zásilka postoupena sběrně, která ji vydala podle pokynů a svého uvážení.³⁰

O balík původně určený pro jiného příjemce mohli vězni písemně požádat židovskou samosprávu a uvést okolnosti, které sepsání žádosti odůvodňovaly. Jsou dochovány dva dopisy podané Oskarem Zifferem 9. března a 14. dubna 1945. V prvním případě žádal o převedení dvou zásilek, o které ho ještě v jeho původním bydlišti v protektorátu požádali prostřednictvím zaslanych připouštěcích známek manželé Dočkalovi. Mezitím byl požádaný sám odvečen do Terezína a předpokládal, že jeho manželka, dosud žijící v Olomouci, balíky na jména původních žadatelů odeslala buď jeho nebo svým jménem. Protože manželé Dočkalovi byli z Terezína deportováni, žádal, aby byly zásilky vydány jemu. Dopis se zachoval v konceptu psaném rukou 8. března a v doplněné formě strojopisně z následujícího dne. Obdobná situace ho vedla k žádosti o vydání balíku na jméno Munk.³¹ Jak byly jeho žádosti vyřízeny, není známo.

Podané žádosti o balíky adresované jiné osobě byly předávány k dalšímu vyřízení poště v ghettu. Žádosti, které nemohla pošta vyřešit podle zavedené metodiky, předával židovský starší vlastním přípisem veliteli ghetta a každý případ byl posuzován individuálně obdobně jako tomu bylo u žádostí o povolení psát mimo pravidelný turnus.

Žádost poště se podávala spolu s vyplněným formulářem s předepsanými rubrikami. Pošta příjem žádosti evidovala a stvrzovala na jeho části, která se z něho oddělila a sloužila žadateli jako potvrzení. Tuto část, „Bestätigung Anmeldung“ s textem (v překladu) „Potvrzení o přihlášce. (Jméno a číslo žadatele, adresa ...)“ v znesl dnes nárok na zaslanoou balíkovou zásilku pro (...jméno, číslo vězně). Datum. Oddělení Pošta a doprava“, potvrzoval příslušný zaměstnanec pošty v ghettu.

Každou žádost oddělení pošty a dopravy písemně vyřizovalo. Cyklostylovaný formulář tohoto oddělení „Erledigung zum Erhebungsantrag“ (tj. vyřízení žádosti o výdej), který byl vystaven 11.8. 1944 revizním oddělením pošty a dopravy, je na zadní straně opatřen dopsanou informací pro žadatelku Evženiu Jelínkovou (v překladu): „O dotyčném balíčku se jednalo již před příchodem Vaší písemné žádosti. Doporučujeme Vám, abyste se dostavila do místnosti 13 v poštovní budově a uvedla tam v 'opravném řízení' všechny údaje, které by mohly být směrodatné pro výdej v budoucnosti.“

Empfangsbestätigung		Empfangsbestätigung		Durchschrift	Durchschrift
Adressat		Adressat		Paket- Behebungsschein Nr.	Paket- Behebungsschein Nr.
Beheber		Beheber			
Kenn-Nr.		Kenn-Nr.			
Adresse		Adresse			
Personalausweis Nr.		Personalausweis Nr.			
Beh.		Beh.			
Datum		Datum			
Unterschrift.		Unterschrift.			
Anmerkung Der Buchstabe vor der Nummer des Behebungs-Scheines gibt d. Ausgabe-Schalter an.		Anmerkung Der Buchstabe vor der Nummer des Behebungs-Scheines gibt d. Ausgabe-Schalter an.			
Personalausweis des Adressaten und des Behebers ist vorzulegen!!!		Personalausweis des Adressaten und des Behebers ist vorzulegen!!!			

Stvrzení příjmu balíku /poštovní výběrka/ vyplňovaná při převzetí zásilky příjemcem.
/Soukromá sbírka, Dánsko/

Post des Jüdischen Siedlungsgebietes Theresienstadt.		Post des Jüdischen Siedlungsgebietes Theresienstadt.	
Paket Behebungsschein Nr. C /		Paket Behebungsschein Nr. C /	
Kenn-Nr.		Kenn-Nr.	
Adresse		Adresse	
Abreise		Abreise	
Tod		Tod	
Vollmacht an		Vollmacht an	
Kenn-Nr.		Kenn-Nr.	
Adresse		Adresse	
Gebühr K		Gebühr K	
Zoll K		Zoll K	
Div. 153-V/7-VII.44-40/m-215.		Div. 153-V/7-VII.44-40/m-215.	

Druhá strana stvrzení příjmu balíku /poštovní výběrka/ - pro náhradního příjemce.
/Soukromá sbírka, Dánsko/

Dopisnice pro stvrzení příjmu balíkových zásilek a avizovaných zásilek

Možnost stvrdit příjem balíku byla oznámena vězňům v denním rozkaze 29. 6. 1943 a vztahovala se na všechny soukromé zásilky přicházející z protektorátu i odjinud. Písemné potvrzení příjmu balíku se odesílalo mimo pravidelné turnusy listovní pošty. Filatelisté se snaží vytvořit katalog těchto písemných potvrzení podle různých odlišností, většinou podle posazení strojopisného nebo předtištěného textu, datace, čísel vydání, barvy aj. Základním rozlišením písemných stvrzení příjmu balíčku nebo balíku je však to, zda šlo o balíky avizované či nikoliv. Toto rozlišení většina filatelistické literatury a sběratelů opomíjí. Katalogizace musí rozlišovat potvrzení příjmu na dopisnicích nebo na formulářích avíza.

Avíza zásilek z protektorátu

O tom, zda balík bude avizován či nikoli rozhodoval výhradně příjemce připouštěcí známky v protektorátu. Toto rozhodnutí nepodléhalo pokynům komandatury v ghettu a nesouviselo s postavením vězně, kterému byl balík adresován. Příjemce známky mohl při jejím vyzvednutí či zaslání získat spolu s ní také formulář avíza - dvojitou dopisnici, kterou perforace ve střední části rozdělovala na horní a dolní díl. Oba díly měly předtištěný či strojem předepsaný německý text. Dopisnici odesílatel balíku vyplnil a zaslal (předal) ŽRS v Praze nebo jejím pobočkám. Přes Ústřední úřad pro řešení židovské otázky byla zaslána do Terezína. Adresní strana části dopisnice s avízem pro příjemce balíku měla většinou předtištěn údaj: „Weiterleitung nur durch Ältestenrat der Juden in Prag Abtlg. G“ tj. dále lze zaslat jen prostřednictvím oddělení G ŽRS). Velitel ghetta ji přes židovského staršího předal poště židovské samosprávy. Pošta zařídila předání horní části formuláře - avíza budoucímu příjemci balíčku či balíku. Dolní část formuláře příjemce vyplnil při převzetí balíku a poté byla odeslána stejnou cestou zpět.

Horní část byla určena příjemci balíku. V levém horním rohu bylo uvedeno bydliště odesílatele balíku, datum a oslovení. Pod tím byl text (v překladu): „Dnes jsem Vám/Tobě zaslal na Vaši/Tvoji připouštěcí známku balík. Prosím o potvrzení. Podpis.“ Dolní část avíza měla v údaji o místě již vyznačeno „Theresienstadt“, místo pro vepsání data a oslovení. Text uváděl (v překladu): „S díky potvrzuji příjem Vašeho/Tvého balíku z ...“. Následovalo prázdné místo pro vepsání data a podpisu. Obě části měly v levé dolní části shodné číslo formuláře. Vlastní číselné označení formuláře avíza bylo pravděpodobně „103“.

Z dostupných materiálů vychází tento přehled:

1. A6/103 G-1n-2/m-XI.43.A.D. 348
2. A6/103 G-2n-2/m-XI.43.A.D. 348
3. A6/103 G-3n-2/m-XI.43.A.D. 348
4. A6/103 G-4n-6m-I.44-AD 348
5. A6/103 G-5n-6m-III.44-A.D. 348
6. A6/103-G-6n-6/m-V.44-AD 348
7. A6/103-G-7n-6/m-VIII.44-De 140

Formuláře byly tištěny na papíru různé kvality a barvy. Koncové označení čísel formulářů AD 348, případně A.D. 348 a De 140 naznačuje souvislost s formuláři o zaslání připouštěcí známky a formuláři s výzvou k osobnímu vyzvednutí známky, které měly osm vydání. Protože poslední dosud dohledaný formulář avíza byl vydán už v srpnu 1944, mohl by být dohledán ještě alespoň jeden další formulář pozdějšího data. Datum prvního vydání formuláře avíza - listopad 1943 - odpovídá dopisu, kterým ŽRS v Praze 9. 12. 1943 informovala pobočku v Uherském Brodu o avizování zásilek. Tím je možné datovat jeho zavedení na prosinec 1943, i když oficiální prameny chybějí.

Dopisnice se stvrzením příjmu soukromých balíkových zásilek

Příjem neavizovaných zásilek byl potvrzován na dopisnicích vydávaných současně s balíkem. Text byl shodný s textem dolní části avíza. Ve výdejné balíků byla evidence avizovaných a neavizovaných zásilek vedena odděleně tak, aby příjemce avizovaného balíku nedostal ještě dopisnici se stvrzením příjmu balíkové zásilky. Dopisnice lze rozdělit do tří základních skupin:

- A. text potvrzení příjmu balíku byl dopsán strojem či dotištěn na běžně používané protektorátní poštovní dopisnice bez vytištěné známky s dvojjazyčným označením Postkarte/Dopisnice na adresní straně, které sloužily i pro listovní styk;
- B. dopisnice vydané pro ghetto - stvrzenky příjmu (bez čísla formuláře), s pouze německým označením Postkarte na adresní straně;
- C. dopisnice vydané pro ghetto - stvrzenky příjmu s číslem formuláře na textové a s pouze německým označením Postkarte na adresní straně.

....., am.....194.....

Ich habe Ihnen (Dir) auf Ihre ,(Deine) Zulassungs-
marke heute ein Paket abgeschickt.
Bitte um Bestätigung.

.....
Unterschrift.

A 6/103 - G - 7 n - 6/m - VIII. 44 - De 140

Theresienstadt, am.....194.....

Ich bestätige dankend den Empfang Ihres (Deines)
Paketes

vom.....194.....

.....
Unterschrift.

A 6/103 - G - 7 n - 6/m - VIII. 44 - De 140

Dvojitá dopisnice s avízem, kterým se příjemci oznamovalo zaslání balíku a s částí pro stvrzení jeho příjmu. Dopisnice ze srpna 1944, 7. vydání. /Soukromá sbírka, SRN/

Weiterleitung nur
durch
Ältestenrat der Juden
in Prag Abtlg. G

Ing. Fischer Karel
OK 19a

Theresienstrat
Hauptstrasse 2/121.
Post Bauschowitz

821

Janeček Karel am 10/11. 1944.

Lieber Freund

Ich habe Ihnen (Dir) auf Ihre (Deine) Zulassungs-
marke heute ein Paket abgeschickt.
Bitte um Bestätigung.

Janeček Karel
Unterschrift.

A 5/103 G - 2 n - 2/m - XI. 43 - A. D. 348.

Adresní a textová strana avíza. Dopisnice z listopadu 1943, 2. vydání. [ŽM]